

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
στο Τμήμα Νομικής του Παν/μίου Αθηνών
Διδότον 3, 10680 Αθήνα
Τηλ. : 2103619115-2103619280
Fax : 2103640361

Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 2013

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο Συλλογός Προσωπικού ALPHA BANK, εφεξής «Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ», έθεσε υπ' άψιν μουν το ακόλουθο ιστορικό:

Με την από 28.7.1981 σύμβαση μεταξύ της Τράπεζας Πίστεως ΑΕ, του Ταμείου Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Τραπέζης Πίστεως και του Συλλόγου Προσωπικού Τραπέζης Πίστεως:

- η Τράπεζα ανέλαβε την υποχρέωση να καλύπτει στο μέλλον κάθε ποσόν που θα είναι αναγκαίο για τη λειτουργία του Κανονισμού Παροχών του ταμείου ακόμη και στην περίπτωση διαλύσεως, συγχωνεύσεως, ενοποίησεως του ή και στην περίπτωση της για οποιοδήποτε λόγο αδυναμίας του Ταμείου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Η Τράπεζα ανέλαβε την παραπάνω υποχρέωση υπό τις εξής κυρίως προϋποθέσεις: α) ότι η Τράπεζα θα έχει τη διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας του Ταμείου και τη δυνατότητα να αποκτά την κυριότητα αυτής όποτε θέλει β) ότι θα παγιωθεί

η μηνιαία εισφορά των μελών του Ταμείου στο 3,5% επί των συντάξιμων αποδόχων και γ) ότι με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Τράπεζα και την καταβολή των πέντε μισθών του άρθρου 31 παρ. 2 του Καταστατικού απαλλάσσεται ολοσχερώς από την υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως του ν.2112.

- Περιελήφθη στη συμφωνία όρος, σύμφωνα με τον οποίο κανένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν θα υπαναχωρήσει από τις συμφωνίες

Η Τράπεζα με την από 2-9-2013 εξώδικη δήλωση - καταγγελία, κατήγγειλε την από 28-7-1981 σύμβαση και κάθε άλλη συναφή μεταξύ της Τράπεζας, του Συλλόγου και του Ταμείου,

Π. ΕΡΩΤΗΜΑ

Ερωτάται:

Α) αν είναι, σύμφωνα με τη νομολογία, δυνατή η καταγγελία της παραπάνω από 28.7.1981 συμβάσεως για σπουδαίο λόγο,

Β) εάν είναι δυνατή η αντικατάστασή της με νέα συμφωνία.

Γ) ποιες είναι οι συνέπειες για το Σύλλογο σε περίπτωση που κατόπιν προσκλήσεως του από την Τράπεζα σε διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση νέας συμφωνίας, δεν ανταποκριθεί και εν τέλει δεν καταρτισθεί νέα συμφωνία,

III. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Επί του πρώτου ερωτήματος

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 9/2012 απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, η οποία έκρινε με βάση περιστατικά αντίστοιχα με αυτά που αναφέρονται παραπάνω, συλλογικές συμφωνίες μεταξύ της Τράπεζας και του Συλλόγου εργαζομένων, ανεξάρτητα ως προς το αν υπό το ισχύον νομοθετικό καθεστώς μπορούσαν να ρυθμίζουν συνταξιοδοτικά ζητήματα και ως προς το αν είχαν καταστεί μέρος των ατομικών συμβάσεων εργασίας ενός εκάστου των εργαζομένων (υπαλλήλου της Τράπεζας και μέλους του Συλλόγου), είναι δυνατό να καταγγελθούν μονομερώς με την προϋπόθεση της συνδρομής σπουδαίου λόγου, στην έννοια του οποίου περιλαμβάνεται και η σημαντική μεταβολή των συνθηκών που υπήρχαν κατά τη σύναψή τους. Η εν λόγω μεταβολή των συνθηκών, κατά το Δικαστήριο, αρκεί να είναι δψημη και σημαντική. Όψημη είναι η μεταβολή, όταν τα περιστατικά που τη στοιχειοθετούν δεν υπήρχαν κατά το χρόνο κατάρτισης των καταγγελούμενων συμφωνιών. Σημαντική είναι η μεταβολή, όταν, μετά από την επέλευση της, η συμμόρφωση του ενός από τα μέρη καθίσταται μη ανεκτή, σύμφωνα με την καλή πίστη που πρέπει να διέπει την ειστήρωση των ενοχών, αφού ληφθούν υπ' δψη και τα συναλλακτικά ήθη (ΑΚ 288).

Μάλιστα το Δικαστήριο δέχεται ότι είναι δυνατή η καταγγελία για σπουδαίο λόγο, ακόμη και στην περίπτωση που στη σχετική σύμβαση είχε περιληφθεί δρος, σύμφωνα με τον οποίο καγένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν θα υπαναχωρήσει από τις συμφωνίες.

Συνεπώς, κατά την παραπάνω νομολογία, η 28.7.1981 σύμβαση μεταξύ της Τράπεζας Πίστεως ΑΕ, του Γαμείου Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Τραπέζης Πίστεως και του Συλλόγου Προσωπικού Τραπέζης Πίστεως είναι δυνατόν να καταγγελθεί, υπό την προϋπόθεση βεβαίως της συνδρομής σπουδαίου λόγου, πράγμα που κρίνεται in concreto με βάση τα πραγματικά περιστατικά που συνοδεύουν την καταγγελία.

Σε περίπτωση λοιπόν που τα γεγονότα τα οποία θα επικαλεστεί η Τράπεζα, συγκροτούν την έννοια του σπουδαίου λόγου καταγγελίας της από 28.7.1981 σύμβασης, θεωρείται βέβαιο ότι μια απόπειρα αινιρώσεως της καταγγελίας αυτής δεν θα έχει περιθώρια ενδοκύμησης.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

Όπως ακριβώς και για τη γένεση της ενοχής απαιτείται σύμβαση, έτοι απαιτείται και είναι επαρκής σύμβαση και για την αλλοίωσή της. Άλλοιωση είναι η τροποποίηση του περιεχομένου της ενοχής, όπως π.χ. του αντικεμένου, του τόπου, του χρόνου και του τρόπου της παροχής.

Η αλλοίωση πρέπει να διακρίνεται από τη δημιουργία νέας ενοχής μεταξύ των ίδη συμβαλλομένων. Η νέα ενοχή είτε θα ισχύει παράλληλα με την παλαιά είτε θα πηγαδιστά προκαλώντας την απόσβεσή της.

Συνεπώς, ακόμη και κατά το χρόνο ισχύος μιας συμφωνίας τα μέρη έχουν την ευχέρεια να καταρτίσουν νέα συλλογική συμφωνία (actus contrarius) με την οποία να ρυθμίζουν με τον ίδιο ή διαφορετικό τρόπο τα ίδια ζητήματα ή ακόμη και άλλα. Μια τέτοια ευχέρεια, δηλαδή το σπι δύο συμβαλλόμενα μέρη με νεότερη συμφωνία μπορούν να τροποποιούν ή να καταργούν

την έως τώρα σύμβασή τους, προκύπτει από την ελευθερία των συμβάσεων (361. ΑΚ). Η τροποποίηση ή κατάργηση της προηγούμενης συμφωνίας μπορεί βεβαίως να είναι ρητή. Είναι δύναμις δυνατόν να συναχθεί και από το περιεχόμενο της νέας συμφωνίας ότι τα μέρη ήθελαν να καταργήσουν την παλαιότερη, όταν δηλαδή το περιεχόμενο αυτό δεν μπορεί εκ των πραγμάτων να συνυπάρξει με εκείνο της παλαιότερης (βλ. Μ. Σταθόπουλου, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, 2004, 988).

Τέλος, η νεότερη συμφωνία δεν είναι απαραίτητο να μεταβάλει ολικά το περιεχόμενο της παλαιότερης. Είναι έτοι δυνατόν να περιορίζεται να τροποποιήσει μόνο ορισμένους από αυτούς τους όρους.

Η αντίθετη συμφωνία μπορεί να έχει, λοιπόν, οποιοδήποτε άλλο περιεχόμενο το οποίο βάσει της ελευθερίας των συμβάσεων είτε θα τροποποιεί είτε θα καταργεί εν όλω ή εν μέρει την προηγούμενη σύμβαση. Η καταργητική συμφωνία δεν υπόκειται σε τόπο, ενώ αντίθετα η τροποποιητική συμφωνία που διατηρεί σε ισχύ την αρχική τυπική σύμβαση, υπόκειται στον ίδιο τόπο (βλ. Μ. Σταθόπουλου, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, 2004, 989).

Τα παραπάνω, εφαρμοζόμενα επί κάθε είδους συμβάσεως, ισχύουν και επί συλλογικών συμβάσεων ή συλλογικών συμφωνιών. Εφαρμόζεται, συνεπώς, εν προκειμένῳ η αρχή της τάξεως, που συνδέεται με τον κανόνα lex posterior derogat priori (βλ. Γ. Λεβέντη, Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο, 2007, 488. Ι. Ληξουριώτη, Συλλογικές εργασιακές σχέσεις, 2013, 258 επ.. Πρόκειται για δύο συλλογικές ρυθμίσεις οι οποίες είναι της αυτής ιεραρχικής βαθμίδας και εφόσον ταυτίζονται στο πεδίο ισχύος, τεκμαιρεται ότι το περιεχόμενο της βουλήσεως των συμβολαιούμενων είναι, η αντικατάσταση της πρώτης ρυθμίσεως με τη νέα ρύθμιση που ανταποκρίνεται σε νέα δεδομένα (βλ. Α. Καρδαρά, Η ρύθμιση των δρων εργασίας στο επίπεδο της εκμεταλλεύσεως, 1996, 290). Υφίσταται, επίσης, πάντοτε η δυνατότητα να συναφθεί

τροποποιητική σύμβαση και μάλιστα ακόμη και πριν τη λήξη της παλαιότερης, και όχι μόνο διανέχει πανύσει να υφίσταται αυτή, πράγμα που συνιστά και τη συνηθέστερη περίπτωση. Από τη σύναψη της νέας συμφωνίας ισχύουν οι όροι αυτής και μόνον αυτής. Η άμεση εφαρμογή της νέας σύμβασης τη συμφωνίας επιβάλλει έτοι και την αποκλειστική εφαρμογή της (βλ. Ι. Κουκιάδη, Εργατικό Δίκαιο/Συλλογικές εργασιακές σχέσεις, 2011,181).

Στην πράξη η κατάρτιση νέας συλλογικής σύμβασης ή συμφωνίας μπορεί να πάρει και τη μορφή μερικής τροποποίησης ή αντικατάστασης ορισμένων όρων της προηγούμενης συλλογικής σύμβασης, ενώ για τις υπόλοιπες ρυθμίσεις να προβλέπεται με ειδική ρήτρα η συνέχιση της ισχύος των όρων της προηγούμενης σύμβασης ή συμφωνίας.

Τέλος, στη νέα συμφωνία συμβαλλόμενα μέρη θα μπορούν να είναι τα ίδια με εκείνα που συνήψαν την αρχική συμφωνία, εκπροσωπώντας αντιστοίχως την εργατική και την εργοδότική πλευρά, δηλαδή εν προκειμένω η Alpha Bank A.E, του Ταμείου Αλληλοβοήθειας και ο Σύλλογος Προσφυπού Alpha Bank.

Επί του τρίτου αριθμήματος

Σε περίπτωση που μετά τη γενόμενη (για οποιδαίο λόγο) καταγγελία της από 28.7.1981 σύμβασης ο Σύλλογος δεν προσέλθει σε διαπραγμάτευση με την Τράπεζα για την κατάρτιση νέας συμφωνίας και εν τέλει δεν καταρτισθεί τέτοια συμφωνία, θα παραμείνει σε ισχύ το καθεστώς που διαμορφώθηκε μετά την καταγγελία της σύμβασης δηλαδή η Τράπεζα θα θεωρείται δι νέον για το μέλλον καμία υποχρέωση από εκείνες που είχε αναλάβει με την καταγγελθείσα σύμβαση.

Συμπέρασμα

Η από 28.7.1981 σύμβαση μεταξύ της Τράπεζας Πίστεως ΑΕ, του Ταμείου Αληλοιθογένεως Προσωπικού Τραπέζης Πίστεως και του Συλλόγου Προσωπικού Τραπέζης Πίστεως είναι, σύμφωνα με τη νομολογία, δυνατόν να καταγγελθεί για σπουδαίο λόγο. Επίσης, είναι δυνατόν να αντικατασταθεί με νεότερη συμφωνία μεταξύ των αρχικά συμβληθέντων μερών ή να συναφθεί νέα συμφωνία μετά την καταγγελία της.

Εφόσον δεν καταρτισθεί νέα συμφωνία παραμένει το καθεστώς που διαμορφώθηκε μετά την γενόμενη (για σπουδαίο λόγο) καταγγελία της από 28.7.1981 σύμβασης, δηλαδή η Τράπεζα θα θεωρείται ότι δεν έχει πλέον για το μέλλον καμία υποχρέωση από εκείνες που είχε αναλάβει με την καταγγελθείσα σύμβαση.

Ο γνωμοδοτών

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ • ΑΜ/ΔΣΑ: 8645
ΔΙΔΟΤΟΥ 3 • ΑΘΗΝΑ 106 80
ΤΗΛ.: 210 3619280 • 210 3619115
ΑΦΜ: 021989619 • ΔΟΥ: Δ' ΑΘΗΝΩΝ